

Komentar in karta: 1/73

SLA V074 'stegniti se'

Vlado Nartnik

1. Gradivo

Vprašanje je bilo zamišljeno v smislu obstoja, le da gradivo večinoma izkazuje odgovore z ekspresivnim pomenom 'prenehati živeti', knj. *stegniti se* (*tī*) – ta leksem je najpogosteje zapisan tudi v zbranem gradivu. Prevladujejo tako oblikoslovne alternante pripon tipa *cec-ni-ti* – *fac-no-ti* kakor glasoslovne različice za eno- in večbesedne lekseme.

Enobesedni leksemi izkazujejo značilno delitev v smislu glagolskega lika oz. vrstnosti. Pripona *-ni-* tudi *-no-* izkazuje bodisi netrajni/semelfaktivni lik dovršnega vida (*ceciniti*, *crkniti*, *činknoti*, *črkniti*, *izdahniti* tudi *izdihniti*, *facnoti*, *flikniti*, *gagniti*, *guzniti*, *gavzniti*, *hahnoti*, *krecnoti*, *krepniti* in *strepetnoti*) bodisi gibalnost (*stegniti se* s prehodnimi različicami *stegniti pete*, *stegniti noge* in *zategniti jo* ter s predporskimi različicami *vtegniti se* tudi *utegniti se*, *pretegniti se*, *iztegniti se*, *potegniti se* in *nategniti se*) ali postalnost/fientivnost (*poginiti* tudi *zginiti*) s predpono dovršnega vida. Po padajoči pogostnosti si sicer sledijo še leksemi *krepati* tudi *ukrepati*, *umreti*, *faliti*, *iti* s frazemom *iti v krtovo deželo* ter s sestavljenkami *doiti*, (*preč/proč*) *priti*, *uiti* in *zaiti*.

Posamično nastopajo leksemi *urezati*, *dokončati*, *podelati*, *poravnati se*, tudi *zravnavati se*, *zabincati*, *zaregljati*, *opročiti se* in *stepsti* ter frazemi (*nehati dihati*, *imeti mrzle noge*, *parklje dati*, *pokazati pete*, *mrzle noge dobiti*, *ta rajni biti*) in opisna poimenovanja (*presvetlo mu je*, *odzvonilo mu je*, *minilo ga je*, *pobralo ga je*, *hudič ga je pobral*, *vzelo ga je*, *vrag ga je vzel*, *hudič ga je vzel*).

2. Morfološka analiza

zabincati < **za-binc-a-ti* 'brcniti', dalje nejasno
črkniti ≤ **čbrk-nq-ti* ← **čbrk-a-ti* 'škripati, škrtati'
crkniti ≤ **cbrk-nq-ti*, kar je tvorba iz onomatopeje
činknoti, nejasno, morda v zvezi s **kym-nq-ti* 'skloniti glavo'
ceciniti, nejasno, morda v zvezi s **kym-nq-ti* 'skloniti glavo'
facnoti < **fac-nq-ti* 'brcniti, suniti', dalje nejasno
flikniti < **flik-nq-ti* ← **xlik-nq-ti* 'izdihniti', dalje nejasno
hahnoti < **xax-nq-ti*, dalje nejasno
gagniti ≤ **gag-nq-ti* 'gagniti', dalje nejasno
guzniti ≤ **guz-nq-ti* ← **gʷlg-nq-ti* 'zagolsniti se komu'
gavzniti, nejasno, morda v zvezi z **guz-nq-ti*
krecnoti < **krec-nq-ti* 'umreti, crkniti', dalje nejasno